

7. Реформування сільського господарства в Україні: широке поле / За редакцією Штефана фон Крамона-Таубаделя та Людвіга Штріве. — К.: Фенікс, 1999. — 191 с.

Стаття надійшла до редакції 07.05.2011 р.

УДК 338.242.2:639.3.07

Н. А. Стреха, аспірант¹
кафедри менеджменту ім. проф. Й.С. Завадського,
ННІ Бізнесу, НУБіП України

ВПЛИВ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ НА УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ РИБОГОСПОДАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ З ВІДТВОРЕННЯ ВОДНИХ ЖИВИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню державної підтримки відтворення водних живих ресурсів України. Запропоновано концепція управління розвитком рибо розплідників направлена на створення сприятливих умов для стабілізації і нарощування виробництва конкурентоспроможної рибної продукції з метою гарантування продовольчої безпеки країни і задоволення потреби господарств у рибопосадковому матеріалі.

Ключові слова: рибогосподарська галузь, риборозплідник, відтворення водних живих ресурсів, управління розвитком рибогосподарських підприємств

Аннотация. Статья посвящена исследованию государственной поддержки воспроизведения водных живых ресурсов Украины. Предложенная концепция управления развитием рыборазводников направлена на создание благоприятных условий для стабилизации и наращивания производства конкурентоспособной рыбной продукции с целью гарантирования продовольственной безопасности страны и удовлетворения потребностей хозяйств в рыболовном материале.

Ключевые слова: рыбохозяйственная отрасль, рыборазводник, воспроизведение водных живых ресурсов, управление развитием рыбохозяйственных предприятий.

Annotation. The Article is sanctified to research of government support of reproduction of aquatic resources of Ukraine. Proposed the concept of fish-breeding enterprise management of the development aimed at creating favorable conditions to stabilize and increase production of competitive fish products to ensure food security and meet the needs of the population in fish.

Key words: fishing industry, the management of the development of fish-breeding enterprises growing whitebait fish

Постановка проблеми. Розвиток аквакультури в частині відтворення водних живих ресурсів, стають пріоритетними для сіль-

¹ Науковий керівник д-р екон. наук, професор В.П. Горьовий

ськогосподарської галузі. Водні живі ресурси внутрішніх водойм та територіальних вод є стратегічним державним харчовим резервом, охорона та раціональне використання якого нерозривно пов'язане як з природними процесами, так і з діяльністю людини. Аналіз державної підтримки при проведенні рибино-меліоративних заходів з штучного формування іхтіофауни в програмі розвитку підприємств рибогосподарської галузі.

Аналіз існуючих досліджень за данною проблемою. Теоретичною основою досліджень є наукові праці вітчизняних учених з питань рибиництва. Зокрема: Р.А. Балтаджи, М.В. Гринжевського, І.І. Грициняк, О.М. Третяк, А.І. Андрущенко. Для їх проведення було використано результати виробничої діяльності та статистичної звітності підприємств Об'єднання «Укррибгосп», інформація Державної агентства рибного господарства України, інформаційної мережі інтернет.

Мета дослідження. Аналіз державної підтримки підприємств рибогосподарського комплексу з відтворення водних живих ресурсів, з метою обґрунтування концепції розвитку риборозплідників для нарощування обсягів виробництва якісного рибо-посадкового матеріалу.

Виклад основного матеріалу. Конкурсна комісія Державної агенції рибного господарства України визначає виконавців бюджетної програми «Відтворення водних живих ресурсів у внутрішніх водоймах та Азово-Чорноморському басейні» відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.03.2007 № 337 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів з відтворення водних живих ресурсів у внутрішніх водоймах та Азово-Чорноморському басейні» і проводить конкурси з визначення виконавців робіт за бюджетною програмою.

Державна агенція рибного господарства України здійснює організацію та контроль за забезпеченням проведення заходів з відтворення водних живих ресурсів внутрішніх водойм та Азово-Чорноморського басейну за двома напрямками: 1) забезпечення роботи державних рибовідтворювальних комплексів; 2) проведення робіт з відтворення риби у рамках бюджетної програми «Відтворення водних живих ресурсів у внутрішніх водоймах та Азово-Чорноморському басейні».

В Україні є 5 державних рибовідтворювальних комплексів, які щороку проводять роботи по відтворенню та випуску молоді різних видів риб у рибогосподарські водні об'єкти України: ДУ «Виробничо-експериментальний Дніпровський рибовідтворюва-

льний осетровий завод імені академіка С.П. Артющика» (с. Дніпровське, Білозерського р-ну, Херсонської обл.) — здійснює зариблення пониззя річки Дніпро молоддю осетрових видів; ДУ «Херсонський виробничо-експериментальний завод по розведенню молоді частикових видів риб» (м. Гола Пристань, Херсонської обл.) — здійснює зариблення пониззя річки Дніпро та Дніпровсько-Бузького лиману 2-хрічками рослиноїдних видів риб та коропа; ДУ «Новокаховський рибоводний завод частикових риб» (с. Обривки, Каховського р-ну, Херсонської обл.) — здійснює зариблення пониззя річки Дніпро, Каховського водосховища та річки Південний Буг 2-хрічками рослиноїдних видів риб та коропа; ДУ «Кримський риборозплідник» (м. Красноперекопськ, АРК) — здійснює зариблення Білгородського та Тайганського водосховищ АРК 2-хрічками рослиноїдних видів риб та коропа; ДУ «Форелевий рибоводний завод «Лопушно»» (Чернівецька обл.) — здійснює зариблення Дністровського водосховища молоддю форелі. Всього державними рибовідтворювальними комплексами проведено зариблення рибогосподарських водних об'єктів в обсязі майже 6,2 млн екз. у 2009 р., 5,9 млн екз. у 2010 р. молоді цінних видів риб, що становить 97 % виконання річного плану.

Виконавцями бюджетної програми «Відтворення водних живих ресурсів у внутрішніх водоймах та Азово-Чорноморському басейні» у 2009—2010 р. стали 14 підприємств (у тому числі 3 державних підприємства). Усього вселено 3,5 млн екз. у 2009 р. і 4,4 млн екз. у 2010 р.

Таблиця 1

ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ВІДТВОРЕННЯ ВОДНИХ ЖИВИХ РЕСУРСІВ РИБОГОСПОДАРСЬКИМИ ОБ'ЄКТАМИ УКРАЇНИ

Об'єкти вселення	2009 р.		2010 р.	
	К-сть, тис. екз.	Питома вага, %	К-сть, тис. екз.	Питома вага, %
РІР та короп	6500,0	67	4608,5	45
Осетрові види риб	1031,0	11	1038,3	10
Форелі	152,1	2	1746,2	17
Аборигені види риб (судак, сом)	1550,0	16	2929,4	28
Кефалеві види риб (сингіль, пелінгас)	479,0	5		0
Усього	9712,1	100	10322,4	100

Всього за державним замовленням у 2009—2010 рр. вселено у рибогосподарські водні об'єкти України відповідно 9,7 і 10,3 млн

екз. молоді цінних промислових видів риб, та видів, занесених до Червоної книги України, у тому числі в Азово-Чорноморський басейн вселено майже 3,8 млн екз. молоді судака та осетрових видів риб. Рослиноїдні риби (білий амур, білий і строкатий товстолобики) займають значне місце в загальному обсязі відтворення водних живих ресурсів рибогосподарськими об'єктами України, питома вага яких склала 67 % у 2009 р. і 45 % у 2010 р.

Згідно статистичних даних, у сучасний період рослиноїдні риби в більшості рибгоспів складають 40—60 % і більше в загальному виробництві товарної продукції. Потреби в їх посадковому матеріалі зростають із року в рік. Особливо це має місце в сучасний період, коли різко зросли ціни на комбікорми і вирощування традиційних об'єктів рибництва в багатьох випадках стає нерентабельним. Однією із причин їх недостатнього культивування є нестача як плідників, так і посадкового матеріалу, у першу чергу личинок і цьоголіток. Розвиток риборозплідників рослиноїдних риб є актуальним, економічно вигідним напрямленням, як для забезпечення потреб держави, так і для бізнесу.

Нарощування обсягів виробництва якісного рибопосадкового матеріалу для розширення робіт по відтворенню рибних ресурсів у внутрішніх водоймах України, дозволить задіяти наявні резерви рибних господарств, які потребують посадковий матеріал для подальшого товарного виробництва.

Концепція управління розвитком риборозплідників виділяє такі завдання: пошук найефективнішого використання виробничих ресурсів для організації риборозплідників; бізнес-проекування нових господарств з розробкою інвестиційних пропозицій; проведення реконструкції діючих та будівництво нових відтворювальних комплексів; переорієнтація господарств внутрішніх водойм на широке впровадження полікультури та ресурсозберігаючих технологій з переходом підприємств на прогресивні технології вирощування рибо посадкового матеріалу.

На підставі викладеного, кошти державного бюджету, виділені для організацій, що займаються вивченням, охороною та відтворенням рибних запасів, і науково-дослідних організацій, які виконують тематичні роботи, що мають загальнодержавне значення, а також для реалізації інвестиційних бізнес-проектів для нових господарств, проведення реконструкції діючих та будівництво нових відтворювальних комплексів можливо отримати в наступному порядку: державне агентство рибного господарства України повідомляє про затвердження постановою Кабінету Міністрів України від 13.09.2010 № 860 «Порядку відбору інвести-

ційних проектів, для реалізації яких у реальному секторі економіки надається державна підтримка» (далі — Порядок). Порядок визначає загальну процедуру проведення конкурсного відбору та експертної оцінки розроблених суб'єктами господарювання інвестиційних проектів, для реалізації яких у реальному секторі економіки надається державна підтримка. З інвестиційними проектами потрібно звертатись до Державного агентства України з інвестицій та розвитку. Відповідно до норм Порядку Державне агентство України з інвестицій та розвитку подає інвестиційні проекти Міністерству економіки України та Державного агентства рибного господарства України для отримання висновку по інвестиційному проекту щодо відповідності пріоритетам розвитку. З метою конкурсного відбору інвестиційних проектів Державним агентством рибного господарства утворено Комісію пропозицій щодо реалізації інвестиційних проектів та документів, поданих згідно з Порядком.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Державна підтримка рибогосподарських заходів із штучного відтворення представників іхтіофауни підтримує збереження і збільшення рибних запасів України. Одним з таких заходів, який широко використовується у світовій практиці, є організація мережі риборозплідників. Прийняття управлінських рішень у напрямку розвитку риборозплідників, сприятимуть розвитку селекційно-племінної роботи, науково-дослідних впроваджень і зростанню виробництва якісної конкурентоспроможної продукції товарного рибництва в Україні. Концепція управління розвитком риборозплідників направлена на створення сприятливих умов для стабілізації і нарощування виробництва конкурентоспроможної рибної продукції з метою гарантування продовольчої безпеки країни і задоволення потреби господарств у рибопосадковому матеріалі.

Державне регулювання при проведенні рибницько-меліоративних заходів із штучного формування іхтіофауни є актуальним питанням для розвитку підприємств рибогосподарської галузі. Створення сприятливих умов у сфері кредитування, податкової та митної політики, фінансування за рахунок коштів державного бюджету, виділених для організацій, що займаються вивченням, охороною та відтворенням рибних запасів, і науково-дослідних організацій, які виконують тематичні роботи, що мають загальнодержавне значення вимагають невідкладної державної підтримки.

Специфічні особливості галузі рибництва в тому, що велика частина витрат на відтворення компенсується державному бюджету за рахунок надходження коштів від надання квот на про-

мисловий вилов риби. Тому, нарощування обсягів випуску життєстійкої молоді цінних промислових видів риб у природні водойми і водосховища, Азовське та Чорне моря сприяє розвитку не тільки галузі рибництва, а й рибальства.

Література

1. Рибне господарство України: Статистичний збірник / Державний комітет статистики України. — К., 2010.
2. Аналітична довідка про підсумки роботи рибогосподарського комплексу України за 2009 рік —2010 // Держкомрибгосп.
3. Аналітична довідка про підсумки роботи рибогосподарського комплексу України за 2010 рік —2011 // Державне агентство рибного господарства України.
4. *Гринжєвський М.В.* Наукове забезпечення рибогосподарської галузі на внутрішніх водоймах України та шляхи його покращення // Сучасні напрямки та проблеми аквакультури. — Херсон.: Таврійський науковий вісник, 1998. — Вип. 7. — С. 15—29.
5. *Мукавич М.Г.* Сучасний стан, проблеми та завдання розвитку рибництва в Україні // Рибогосподарська наука України. — 2009. — Вип. 1. — С. 4—8.
6. *Ульянченко О.В.* Особливості національної концепції використання та відтворення агроресурсів // Формування і реалізація державної політики розвитку матеріально—технічної бази агропромислового комплексу в Україні. — К.: ІАЕ УААН, 2003. — 650 с.

Стаття надійшла до редакції 12.04.2011 р.

УДК 349.422.2:330.342.146

Ю. В. Ушкаренко, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри агробізнесу та права,

А. І. Соловійов, канд. екон. наук, доцент,

В. І. Грек, аспірант,

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

РОЛЬ І МІСЦЕ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ У РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ

Розглянуто сутність сільськогосподарських кооперативів як діючих підприємств в умовах ринкового господарювання й обґрунтовано необхідність їх розвитку. Визначено ключові завдання кооперації в агробізнесі, а також основні проблеми розвитку сільськогосподарської кооперації.

Ключові слова: кооперація, сільськогосподарський кооператив, аграрний сектор, підприємництво, агробізнес, ринок.